

พนักงานเจ้าหน้าที่ควรดำเนินการคดีอาญา : กรณีผู้ได้รับใบอนุญาตขายยายื่นต่ออายุ เมื่อพ้นวันที่ 31 มกราคม ของแต่ละปีอย่างไร

**How to File Criminal Charges by Competent Authorities :
When License Holders of Selling Medicinal Products
Submit License Renewal Applications after 31 January**

วิชญ์ เชื้อพันธ์

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

บทนำ

ดูแลพบว่าการตีความบทบัญญัติใน มาตรา 17 วรรค 3 และวรรค 4 แห่ง พระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติยา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2522 ความทำนองว่า เมื่อใบอนุญาตสิ้นอายุ 31 ธันวาคม ของทุกปีไปแล้ว ยังสามารถยื่นขอต่อใบอนุญาตขายยาได้หากวันที่ยื่น ขอต่ออายุกับผู้อนุญาตอยู่ในช่วงวันใดวันหนึ่ง ระหว่างวันที่ 1-31 ของเดือนมกราคมของปีถัดไป แต่ผู้อนุญาตไม่สามารถ อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาตขายยาเมื่อพ้นวันที่ 31 มกราคมไปแล้ว เพราะกฎหมายกำหนดห้ามต่ออายุ ใบอนุญาตมาผูกโยงกับบทกำหนดโทษมาตรา 104 ที่บัญญัติว่า “ผู้รับอนุญาตผู้ใดผลิตยาหรือขายยา หรือนำหรือส่งยาเข้ามาในราชอาณาจักรภายหลังที่ใบอนุญาต สิ้นอายุแล้ว โดยมีได้ยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตต้อง ระวังโทษปรับเป็นรายวัน วันละหนึ่งร้อยบาทตลอดเวลา ที่ใบอนุญาตขาดอายุ” แล้วมีความเห็นว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับความผิดต่อใบอนุญาต เกินกำหนดตามมาตรา 104 ปรับวันละ 100 บาท ทำได้ เฉพาะการขอต่อใบอนุญาตยังไม่เกินระยะเวลา 1 เดือน ตามมาตรา 17 วรรค 3 และวรรค 4 เท่านั้น หรือ กล่าวอีกนัยหนึ่ง มาตรา 104 ใช้เฉพาะปรับระหว่างวันที่

1-31 มกราคม เท่านั้น ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ เป็นต้นไป เปรียบเทียบปรับไม่ได้ ผู้ใดก็ตามขายยา เมื่อพ้นวันที่ 31 มกราคมโดยไม่มีการยื่นขอต่ออายุใบอนุญาต ต้องดำเนินคดีกับผู้ได้รับใบอนุญาตขาดต่ออายุในความผิด ฐานขายยาโดยไม่มีใบอนุญาต ฝ่าฝืนมาตรา 12 มีโทษ มาตรา 101 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี และปรับ ไม่เกิน 10,000 บาท ทุกกรณี

ประเด็นปัญหา

พนักงานเจ้าหน้าที่ควรแปลความเจตนารมณ์ของ บทกำหนดโทษตาม มาตรา 104 แห่งพระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 ว่า ต้องการให้มีผลใช้บังคับเฉพาะการขอต่อ ใบอนุญาตล่าช้าระหว่างวันที่ 1-31 มกราคม ของทุกปีเท่านั้น แต่เมื่อพ้นกำหนดนี้แล้วเปรียบเทียบปรับ ไม่ได้ ต้องดำเนินคดีกับผู้ขาดต่อใบอนุญาตทุกราย ฐานขายยาโดยไม่มีใบอนุญาต ฝ่าฝืนมาตรา 12 มีโทษ มาตรา 101 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี และปรับ ไม่เกิน 10,000 บาท มีโทษเสมอเทียบเท่ากับผู้นิเคย ได้รับใบอนุญาตขายยามาก่อนเลย เป็นการแปลความ ที่ถูกต้องและชอบด้วยหลักกฎหมายทางอาญาแล้ว หรือไม่อย่างไร?

ข้อกฎหมายที่ใช้วิเคราะห์

1. ประมวลกฎหมายอาญา มีมาตราที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

มาตรา 2⁽¹⁾ บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญา ต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิดเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

มาตรา 3⁽²⁾ ถ้ากฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิดแตกต่างกับกฎหมายที่ใช้ในภายหลังการกระทำความผิด ให้ใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิด ไม่ว่าในทางใด เว้นแต่คดีถึงที่สุดแล้ว แต่ในกรณีที่คดีถึงที่สุดแล้วดังต่อไปนี้ ...

มาตรา 18⁽³⁾ โทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิดมีดังนี้

- (1) ประหารชีวิต
- (2) จำคุก
- (3) กักขัง
- (4) ปรับ
- (5) ริบทรัพย์สิน ...

มาตรา 59⁽⁴⁾ บุคคลจะต้องรับผิดชอบในทางอาญาก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา เว้นแต่จะได้กระทำโดยประมาท ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องรับผิดชอบเมื่อได้กระทำโดยประมาท หรือเว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยแจ้งชัดให้ต้องรับผิดชอบแม้ได้กระทำโดยไม่มีเจตนา

กระทำโดยเจตนา ได้แก่ กระทำโดยรู้สำนึกในการที่กระทำและในขณะเดียวกันผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือย่อมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น

ถ้าผู้กระทำมิได้รู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิด จะถือว่าผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือย่อมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้นมิได้

กระทำโดยประมาท ได้แก่ กระทำความผิดมิใช่โดยเจตนา แต่กระทำโดยปราศจากความระมัดระวัง ซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์

และผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นได้ แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่

การกระทำให้หมายความรวมถึง การให้เกิดผลอันหนึ่งอันใดขึ้นโดยงดเว้นการที่จักต้องกระทำ เพื่อป้องกันผลนั้นด้วย

2. พระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 มีมาตราที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

มาตรา 12⁽⁵⁾ ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต ขาย หรือนำ หรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักร ซึ่งยาแผนปัจจุบัน เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากผู้อนุญาต

มาตรา 17⁽⁶⁾ ใบอนุญาตตามมาตรา 15 ให้ใช้ได้จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม ของปีที่ออกใบอนุญาต ถ้าผู้รับอนุญาตประสงค์จะขอต่ออายุใบอนุญาต ให้ยื่นคำขอเสียก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุ เมื่อได้ยื่นคำขอดังกล่าวแล้วจะประกอบกิจการต่อไปก็ได้ จนกว่าผู้อนุญาตจะสั่งไม่ต่ออายุใบอนุญาตนั้น

การขอต่ออายุใบอนุญาต และการอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ผู้รับอนุญาตซึ่งใบอนุญาตของตนสิ้นอายุไม่เกินหนึ่งเดือน จะยื่นคำขอผ่อนผันพร้อมด้วยแสดงเหตุผลขอต่ออายุใบอนุญาตก็ได้ แต่การยื่นคำขอผ่อนผันนี้ไม่เป็นเหตุให้พ้นผิดสำหรับการประกอบกิจการที่ได้กระทำไปก่อนขอต่ออายุใบอนุญาตซึ่งถือว่า เป็นการประกอบกิจการโดยใบอนุญาตขาดอายุ

การขอต่ออายุใบอนุญาตเมื่อล่วงพ้นกำหนดเวลาหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุจะกระทำมิได้

มาตรา 101⁽⁷⁾ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 12 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

มาตรา 104⁽⁸⁾ ผู้รับอนุญาตผู้ใดผลิตยาหรือขายยา หรือนำหรือส่งยาเข้ามาในราชอาณาจักรภายหลังที่ใบอนุญาตสิ้นอายุแล้ว โดยมีได้ยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตต้องระวางโทษปรับเป็นรายวัน วันละหนึ่งร้อยบาทตลอดเวลาที่ใบอนุญาตขาดอายุ

บทวิเคราะห์

1. พระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 มีบทลงโทษผู้ฝ่าฝืนกระทำความผิดคือ ขึ้นจำคุกหรือปรับ ซึ่งเป็นโทษที่ระบุไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 18(2)(4) ต้องนำหลักกฎหมายที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาซึ่งเป็นกฎหมายพื้นฐานทางอาญามาใช้กับพระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 ด้วย ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 2 กำหนดหลักการการลงโทษทางอาญาอันสำคัญประการหนึ่งคือ การจะลงโทษทางอาญากับผู้ใด ต้องเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติที่เป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายขณะกระทำความผิดและโทษที่ต้องเขียนกำหนดไว้ชัดแจ้ง ดังนั้นการแปลความบทบัญญัติมาตรา 104 แห่งพระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 ต้องแปลความโทษทางอาญาโดยเคร่งครัดและไม่มีกรขยาย กฎหมายเขียนอย่างไรต้องตีความตามนั้น เมื่อมาตรา 104 ใช้คำว่า “ผู้ใด ... ขยาย ... ภายหลังที่ใบอนุญาตสิ้นอายุแล้ว โดยมีได้ยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตต้องระวางโทษปรับเป็นรายวัน วันละหนึ่งร้อยบาทตลอดเวลาที่ใบอนุญาตขาดอายุ” จึงควรหมายถึง ใช้กับทุกกรณีไม่ว่าจะเป็นช่วงระยะเวลาใดก็ตาม ต้องใช้มาตรา 104 ทั้งสิ้น ดังนั้นการที่มีผู้แปลความว่ามาตรา 104 ใช้ปรับเฉพาะผู้ต่อใบอนุญาตล่าช้าแต่ไม่เกิน 31 มกราคมเท่านั้น หากพ้นกำหนดเปรียบเทียบปรับไม่ได้ โดยอ้างว่ามาตรา 17 ห้ามต่อใบอนุญาตเมื่อพ้น 31 มกราคม ต้องขอใบอนุญาตใหม่ ผู้ใดมายื่นขอต่อใบอนุญาตตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ เป็นต้นไป หากมีการขยายระหว่างขาดต่อใบอนุญาต ต้องดำเนินคดีฐานขยายโดยไม่มีใบอนุญาต อ้างว่าไม่สามารถเปรียบเทียบปรับตามมาตรา 104 ได้เพราะต่อใบอนุญาตไม่ได้ ทั้งที่การดำเนินคดีขอหาขยายโดยไม่มีใบอนุญาตมีบทโทษสูงและหนักกว่าโทษตามมาตรา 104 ผู้เขียนเห็นว่า เป็นการแปลความขยายข้อความมาตรา 104 ออกไป เพราะมาตรา 104 ไม่มีข้อความใดๆ

อ่านแล้วทำให้เข้าใจได้ทำนองว่า มาตรา 104 ใช้เฉพาะการต่อใบอนุญาตล่าช้าตามมาตรา 17 ต้องระวางโทษปรับเป็นรายวันวันละหนึ่งร้อยบาทตลอดเวลาที่ใบอนุญาตขาดอายุแต่อย่างใด ในตรงกันข้ามกลับพบว่า มาตรา 104 บัญญัติทำนองให้ปรับทุกกรณีเมื่อพบว่าผู้ได้รับใบอนุญาตขยายเมื่อใบอนุญาตสิ้นอายุ

2. นอกจากการลงโทษทางอาญาต้องตีความโดยเคร่งครัดตามมาตรา 2 แห่งประมวลกฎหมายอาญาแล้ว ยังมีหลักกฎหมายในมาตรา 3 ที่ว่า การใช้กฎหมายอาญาต้องเป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิด การเลือกไปดำเนินคดีกับผู้รับอนุญาตขยายที่ทำยื่นขอต่อใบอนุญาตตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์เป็นต้นไป ฐานขยายโดยไม่มีใบอนุญาต มีบทโทษสูง และหนักกว่าโทษตามมาตรา 104 ย่อมเป็นการใช้กฎหมายเป็นโทษแก่ผู้กระทำความผิด ขัดหลักกฎหมายมาตรา 3 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

3. มีข้อสงสัยเถียงว่า พระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 มีลักษณะเช่นเดียวกับพระราชบัญญัติอื่นๆ ในความรับผิดชอบของกระทรวงสาธารณสุข กล่าวคือ มีรูปแบบการออกกฎหมายจะแยกบทลงโทษออกจากบัญญัติที่กำหนดข้อห้ามข้อพึงปฏิบัติไว้คนละมาตรา โดยมาตราที่มีบทลงโทษทางอาญาจะกำหนดแยกต่างหากไว้ในหมวด “บทกำหนดโทษ” ซึ่งในบทกำหนดโทษจะระบุเลขมาตราผู้ฝ่าฝืนมาตราใด ลงโทษระดับใด เช่น “มาตรา 101 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 12 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท” แต่เป็นที่น่าสงสัยเถียงว่า มาตรา 104 ไม่มีการระบุเลขมาตราที่เป็นบทบัญญัติข้อห้ามข้อพึงปฏิบัติดังเช่นมาตราอื่นๆ นั้นย่อมหมายความว่า หากเจตนารมณ์มาตรา 104 ประสงค์ใช้เฉพาะมาตรา 17 จริง ก็ควรระบุมาตรา 17 ลงในบทบัญญัติของมาตรา 104 ด้วยการไม่ระบุเท่ากับไม่ต้องการให้มีความหมายเช่นนั้น

4. หากพิจารณาข้อความในมาตรา 17 วรรค 3 “...แต่การยื่นคำขอผ่อนผันนี้ไม่เป็นเหตุให้พ้นผิดสำหรับการประกอบกิจการที่ได้กระทำไปก่อนขอต่ออายุใบอนุญาต

ซึ่งถือว่าเป็นการประกอบกิจการโดยใบอนุญาตขาดอายุ” ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่มีศัพท์เรียกเป็นการเฉพาะรู้จักกันอยู่ทั่วไปว่าเป็น “การต่อใบอนุญาตล่าช้า” อนึ่ง ข้อความในมาตรา 17 วรรค 3 ใช้คำว่า “ผ่อนผัน” ใช้คำว่า “ไม่เป็นเหตุให้พ้นผิด” และใช้คำว่า “ถือว่าเป็นการประกอบกิจการโดยใบอนุญาตขาดอายุ” จึงมีความหมายที่แสดงให้เห็นว่า ความจริงแล้วใบอนุญาตขาดอายุแล้ว แต่พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ต้องดำเนินการทุกขั้นตอนใหม่หมดอย่างเช่นผู้ขออนุญาตรายใหม่ กฎหมายผ่อนผันให้พนักงานเจ้าหน้าที่สลักหลังใบอนุญาตเดิมต่อไปได้ เสมือนกับผู้รับอนุญาตที่ยื่นต่อใบอนุญาตภายในกำหนดเวลาเท่านั้น แต่กฎหมายไม่ยกเว้นโทษให้ผู้ต่อใบอนุญาตล่าช้าที่ต้องถูกลงโทษปรับรายวันตามบทบัญญัติที่กำหนดไว้แล้วในมาตรา 104 หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า การยื่นต่อใบอนุญาตล่าช้า เป็นส่วนย่อยส่วนหนึ่ง (subset) ของบทลงโทษในมาตรา 104 ซึ่งเป็นรุ่มใหญ่ของการขาดต่ออายุทั้งหมด

5. สำหรับข้อความในมาตรา 17 วรรคท้ายที่ว่า “การขอต่ออายุใบอนุญาตเมื่อล่วงพ้นกำหนดเวลาหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุจะกระทำมิได้” มีความหมายอย่างไร ผู้เขียนเห็นว่า เจตนารมณ์ของกฎหมายต้องการให้ผู้ได้รับใบอนุญาตให้ความสำคัญกับการยื่นขอต่ออายุใบอนุญาตในแต่ละปี กฎหมายยินยอมให้ลั้งผล และต้องแสดงเหตุผลจำเป็นในการขอต่ออายุล่าช้าได้ไม่เกินระยะเวลา 1 เดือนเท่านั้น หากพ้นกำหนดเมื่อมายื่นขอต่อใบอนุญาต พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการต่อใบอนุญาตให้ไม่ได้ ผู้ขอต้องยื่นคำขอใหม่ และต้องดำเนินการทุกขั้นตอนการขออนุญาตใหม่หมดเหมือนไม่เคยได้รับใบอนุญาตมาก่อน บทบัญญัติมาตรา 17 วรรคท้ายจึงมีเจตนาบังคับพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้อนุญาตจะผ่อนผันไม่ได้ ต้องดำเนินการใหม่หมด แต่มาตรา 17 วรรคท้าย ไม่ได้ประสงค์จะบังคับกับผู้รับใบอนุญาตเดิมที่ขาดต่ออายุ ไม่ให้มาพบพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อแสดง

เจตนาว่า “ประสงค์จะขอต่อใบอนุญาต” ซึ่งเป็นการแสดงเจตนาให้พนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับทราบว่าจะประสงค์ดำเนินกิจการต่อไปนั่นเอง เมื่อความปรากฏต่อหน้าพนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นหน้าที่ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องสอบถามบันทึกถ้อยคำเพื่อให้ได้ความว่า ระหว่างที่ขาดต่อใบอนุญาตผู้ขอต่อใบอนุญาตได้ขายยามาตลอดหรือไม่ หากผู้ยื่นขอต่อใบอนุญาตขายยามาตลอดต้องดำเนินการจัดทำหลักฐานบันทึกการกระทำผิดเพื่อดำเนินการเปรียบเทียบปรับตามมาตรา 104 และแจ้งว่า ห้ามไม่ให้ขายยาต่อไปจนกว่าจะได้รับใบอนุญาตฉบับใหม่ มิฉะนั้นจะถูกดำเนินคดีฐานขายยาโดยไม่ได้รับอนุญาต ฝ่าฝืนมาตรา 12 มีโทษตามมาตรา 101 แต่หากได้ความว่า ผู้ยื่นขอต่อใบอนุญาตหยุดขายยามาตลอด ก็แนะนำว่าต่อไปต้องยื่นเรื่องเพื่อขอใบอนุญาตใหม่โดยไม่ต้องดำเนินการเปรียบเทียบปรับรายวันตามมาตรา 104 แต่ต้องแจ้งเตือนห้ามขายยาจนกว่าจะได้รับใบอนุญาต มิฉะนั้นจะถูกดำเนินคดีฐานขายยาโดยไม่ได้รับอนุญาต ดังนั้น ความเห็นที่ว่าร้านขายยารายใดมาแสดงตนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อขอต่อใบอนุญาตขายยาหลังวันที่ 31 มกราคม ไปแล้ว และผู้ยื่นขอต่อใบอนุญาตรับว่ามีการขายยามาตลอดระหว่างใบอนุญาตหมดอายุ ต้องถูกพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินคดีในฐานความผิดขายยาโดยไม่ได้รับอนุญาตฝ่าฝืนมาตรา 12 มีโทษตามมาตรา 101 ทุกราย จึงน่าจะเป็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนกับหลักกฎหมายที่มีโทษทางอาญา เพราะการขายยาตลอดเวลาที่ใบอนุญาตขาดอายุ มีบทลงโทษชัดเจนแล้วในมาตรา 104 คือให้ปรับรายวัน วันละหนึ่งร้อยบาทตลอดเวลาที่ใบอนุญาตขาดอายุ ไว้เป็นการเฉพาะแล้ว อย่างไรก็ตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 วางหลักไว้ว่า “บุคคลจะต้องรับผิดชอบในทางอาญาก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา” ซึ่งความยากที่สุดคือ จะทราบได้อย่างไรว่าผู้กระทำผิดมีเจตนาอย่างไร เพราะเป็นเรื่องภายในจิตใจของมนุษย์ จึงมีหลักกฎหมายขึ้นมาใช้ค้นหาเจตนาภายในใจ

โดยอาศัยหลักคือ “กรรมเป็นเครื่องชี้เจตนา” กรรมคือ การกระทำของบุคคล ผู้เขียนขอยกตัวอย่าง เช่น ผู้ได้รับ ใบอนุญาตไม่ประสงค์จะขายยาต่อไป ไม่มาต่อใบอนุญาต ปลอมให้ใบอนุญาตขาดต่อไป 2-3 วัน หรือ 15 วัน เช่น วันที่ 15 มกราคม ยังฝ่าฝืนขายยาต่อไปเพื่อให้ยาใน ร้านหมดไม่ต้องส่งคืนบริษัทผู้ผลิต แม้อยู่ในระยะเวลา สามารถยื่นขอต่อใบอนุญาตล่าช้าได้ก็ตาม ย่อมมีความ ผิดฐานขายยาโดยไม่ได้รับอนุญาตฝ่าฝืนมาตรา 12 มีโทษ ตามมาตรา 101 เป็นต้น โดยถือหลักเจตนาเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติจริงเมื่อเจ้าหน้าที่ตรวจพบ คงไม่มีผู้ใดยอมรับสารภาพว่า ตั้งใจจะเลิกขายยาเพราะ การยอมรับเช่นนั้นทำให้ตนต้องรับโทษทางอาญาถึงจำคุก ดังนั้น ผู้ขาดต่อใบอนุญาตจะอ้างกับเจ้าหน้าที่เสมอว่า กำลังไปยื่นขอต่อใบอนุญาตล่าช้าในวันสองวันนี้แล้ว ทั้งนี้

6. การที่มาตรา 17 วรรคท้ายกำหนดว่า “การขอต่ออายุใบอนุญาตเมื่อล่วงพ้นกำหนดเวลาหนึ่งเดือน นับแต่วันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุจะกระทำมิได้” ผู้เขียน เห็นว่าเป็นผลดีต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ด้วยถือเป็น ข้อสันนิษฐานเบื้องต้นตามกฎหมายว่า ผู้ได้รับใบอนุญาต ขายยา รายใดไม่ได้ยื่นขอต่อใบอนุญาตล่าช้า (ตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ เป็นต้นไป) แสดงว่าน่าจะประสงค์ต้องการ เลิกกิจการไม่ต้องการขายยาอีกต่อไป ผลคือใบอนุญาต สิ้นอายุโดยสมบูรณ์ หากพบว่า ผู้ได้รับอนุญาตไม่ได้มา ติดต่อกับผู้อนุญาตว่าต้องการประกอบกิจการขายยา ต่อไป จนพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพบในภายหลังว่ามีการ ขายยา ย่อมเข้าข้อสันนิษฐานเบื้องต้นว่าต้องการเลิกขายยา แต่ยังไม่ฝ่าฝืนขายยาต่อไปทั้งที่ใบอนุญาตขาดต่ออายุ พนักงาน เจ้าหน้าที่ควรบันทึกการกระทำผิดและดำเนินคดีฐาน ขายยาโดยไม่ได้รับอนุญาตฝ่าฝืนมาตรา 12 มีโทษตาม มาตรา 101 แต่หากว่าได้มาติดต่อกับผู้อนุญาตว่าต้องการ ประกอบกิจการขายยาต่อไป แต่มาแจ้งเมื่อพ้นวันที่ 1 กุมภาพันธ์ เป็นต้นไป ก่อนพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพบ ผู้อนุญาตก็ต้องให้ผู้รับอนุญาตเดิมยื่นเรื่องตั้งต้นใหม่

เสมือนไม่เคยได้รับอนุญาตมาก่อน และจะประกอบ กิจการได้ต่อเมื่อได้รับใบอนุญาตใบใหม่แล้วเท่านั้น และ ต้องสอบถามว่า ก่อนมาติดต่อกับเจ้าหน้าที่นี้มีการขายยา หรือไม่ หากมีต้องดำเนินการเปรียบเทียบปรับรายวัน วันละหนึ่งร้อยบาทตลอดเวลาที่ใบอนุญาตขาดอายุตาม มาตรา 104 อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนเห็นว่าการเปรียบเทียบ ปรับรายวัน ระยะเวลาเมื่อพ้นวันที่ 1 กุมภาพันธ์ ควรมี ระยะเวลาไม่ยาวนานมากนัก เช่น ไม่ควรเกินระยะเวลา 3 หรือ 6 เดือน เพราะหากเกินกว่าระยะเวลาดังกล่าว ควรวินิจฉัยว่าไม่ประสงค์จะขายยาต่อไปแล้ว ที่กล่าว เช่นนี้ควรเป็นหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ต้องติดตาม ตรวจสอบร้านขายยาที่ได้รับใบอนุญาตมาดำเนินการ ต่อใบอนุญาตภายในกำหนดหรือไม่อย่างไร เมื่อพ้นวันที่ 1 กุมภาพันธ์ ของแต่ละปีต้องออกตรวจในพื้นที่ว่า ร้านขายยาที่ไม่มาต่อใบอนุญาตเลิกประกอบกิจการแล้ว จริงหรือไม่อย่างไร ไม่สมควรล่วงพ้นระยะเวลาเกิน 1 ปี หลังใบอนุญาตสิ้นอายุ หากพนักงานเจ้าหน้าที่ทำได้เช่นนี้ ย่อมสามารถพิสูจน์เจตนาภายในใจของผู้ประกอบการ ได้ว่าต้องการเลิกกิจการหรือไม่

7. ผู้เขียนเห็นว่า ผู้เคยได้รับใบอนุญาตเดิม ที่ขาดต่อใบอนุญาต ย่อมต้องมีคุณสมบัติเฉพาะตัว ครบถ้วนตามที่กฎหมายบัญญัติ สุลักษณ์เกี่ยวกับ สถานที่ขายยา มีความรู้ความเข้าใจระเบียบปฏิบัติเบื้องต้น มาแล้วจนได้รับใบอนุญาต เพียงแต่มีเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง ทำให้ไม่ได้ยื่นเรื่องต่ออายุใบอนุญาตขายยาภายในเวลา ที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น ดังนั้น หากไม่มีเจตนาเลิกขายยา ประสงค์ประกอบกิจการต่อเนื่องติดต่อกัน ไม่ยกเลิกและ ยังขายยาหลังใบอนุญาตขาดอายุจึงควรดำเนินคดีตาม มาตรา 104 ปรับเป็นรายวัน ซึ่งเป็นมาตราเฉพาะที่กำหนด โทษไว้แล้ว ไม่ควรดำเนินคดีฐานขายยาโดยไม่ได้รับอนุญาต ตามมาตรา 12 แต่หากมีเจตนาประสงค์เลิกขายยามา แต่ต้นเมื่อใบอนุญาตสิ้นอายุ แต่ยังขายยาทั้งที่ใบอนุญาต ขาดต่ออายุ จึงสมควรดำเนินคดีฐานขายยาโดยไม่ได้รับ อนุญาต

8. ข้อเสนอแนะสำหรับเจ้าหน้าที่ เมื่อพ้นกำหนดเวลา 31 มกราคมของทุกปี ผู้รับอนุญาตที่ยังไม่ได้มายื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตและไม่ได้มาแจ้งเลิก เจ้าหน้าที่ควรตรวจสอบและมีหนังสือแจ้งไปให้ทราบว่าใบอนุญาต

ขาดอายุแล้ว หากจะดำเนินการต่อไปต้องมาขอใบอนุญาตใหม่ และในระหว่างนี้หากยังขายยาจะเข้าข่ายขายยาโดยไม่ได้รับอนุญาต

สรุป

ในมุมมองของผู้เขียนมีความเห็นว่า เมื่อผู้รับอนุญาตขายยามายื่นขอต่ออายุเมื่อพ้นวันที่ 31 มกราคมของแต่ละปีกับพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่สามารถต่อใบอนุญาตได้ ต้องให้ผู้ประกอบการยื่นขอใบอนุญาตใหม่เสมือนไม่เคยได้รับใบอนุญาตมาก่อน และควรสอบถามว่าระหว่างที่ขาดต่อใบอนุญาตได้มีการขายยามาตลอดหรือไม่ หากมีการขายยามาตลอดต้องดำเนินการจัดทำหลักฐานบันทึกการกระทำผิดเพื่อดำเนินการเปรียบเทียบปรับตามมาตรา 104 และแจ้งว่า

ห้ามไม่ให้ขายยาต่อไปจนกว่าจะได้รับใบอนุญาตฉบับใหม่ ทั้งนี้ ระยะเวลาเมื่อพ้นวันที่ 1 กุมภาพันธ์ ควรมีระยะเวลาไม่ยาวนานมากนัก เช่น ไม่ควรเกินระยะเวลา 3 หรือ 6 เดือน เป็นต้น แต่หากเป็นกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพบเองว่า มีการขายยาหลังใบอนุญาตสิ้นอายุ ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ร้านขายยาร้านนั้นประสงค์เลิกกิจการแล้วตั้งแต่วันที่ 31 มกราคม ควรดำเนินคดีฐานขายยาโดยไม่มีใบอนุญาต ฝ่าฝืนมาตรา 12 มีโทษตามมาตรา 101 แห่งพระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510

บรรณานุกรม

1. ประมวลกฎหมายอาญา.(2499). ราชกิจจานุเบกษา, 73(95), 14–15.
2. Ibid, 15
3. Ibid, 25
4. Ibid, 42–43
5. พระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510. (2510). ราชกิจจานุเบกษา, 84(101), 16.
6. พระราชบัญญัติยา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2522. (2522). ราชกิจจานุเบกษา, 96(79), 39.
7. พระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510. (2510). ราชกิจจานุเบกษา, 84(101), 58.
8. พระราชบัญญัติยา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2522. (2522). ราชกิจจานุเบกษา, 96(79), 67–68.

